

Transkribering av podden om insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning

- OLA: Hjärtligt välkomna till Socialstyrelsens podcast *På Djupet*. Hur ser stödet ut till personer med funktionsnedsättning i dag och hur kan det här stödet förbättras? Våra gäster i dag som ska diskutera den här frågan är Karin Flyckt, samordnare på funktionshinderfrågor på Socialstyrelsen. Hjärtligt välkommen, Karin.
- KARIN: Tack.
- OLA: Du har varit med förut här, så hjärtligt välkommen tillbaka får jag lova att säga.
- KARIN: Det stämmer.
- OLA: Vi har också med oss Nicklas Mårtensson, förbundssekreterare på Autism- och aspergerförbundet. Hjärtligt välkommen till dig.
- NICKLAS: Tack så mycket.
- OLA: Och så har vi med oss en tredje gäst, Lotta Palmborg, verksamhetschef för avdelningen funktionsnedsättning i Hudiksvall kommun. Hjärtligt välkommen.

- LOTTA: Tack så mycket.
- OLA: Och Hudiksvalls kommun blev också förstapristagare i bästa LSS-kommun 2017, vet jag.
- LOTTA: Ja, det stämmer, jätteroligt och det är vi väldigt stolta över.
- OLA: Stort grattis till er.
- LOTTA: Tack.
- OLA: Vi har framför oss en alldeles rykande färsk rapport, insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning, en lägesrapport 2018. Karin Flyckt, du är huvudförfattare till den här rapporten, vad är de viktigaste slutsatserna?
- KARIN: De viktigaste slutsatserna skulle jag säga att är de förändringar som vi ändå nu tycker oss kunna se, från 2015 och framåt, att visserligen får fler och fler personer insatser och kostnader har ökat över tid och så. Men det i sig är inte så alarmerande, det är tvärtom är också ett sätt att borga för att personer får rätt stöd. Men från 2015 och framåt så ser vi ändå att kostnaderna skjuter i höjden på ett rätt dramatiskt sätt, vi ser också att utredningstiderna ökar och vi ser att tiden för verkställighet ökar. Det vill säga att från det att beslutet är fattat till att personen har fått insatsen. Så att det vi ser är ett ökat tryck på kommunerna, i alla fall utifrån en nationell nivå. Sen lyfter vi andra frågor också, till exempel den

höga våldsutsattheten hos personer med funktionsnedsättning, i synnerhet då för kvinnor med funktionsnedsättning. Och då handlar det om en utsatthet som förstärks av beroendeställningen många gånger, till vårdpersonal och så vidare. Men det handlar inte bara om en hög utsatthet utan det handlar också om att förutsättningarna för att få stöd och hjälp är sämre än för många andra. Sen tittar vi också en del på personlig assistans och bostad med särskild service och ... ja, vi har en hel del saker. Men det vi också kan konstatera det är att den kommunalt beslutade personliga assistansen ökar i antal och de som får insatsen får också fler och fler timmar. Så att jag skulle säga 10 % ungefär av de som har den kommunalt beslutade assistansen har nu 100 timmar eller mer i veckan. Så det är en ökning vi ser. Så det är några exempel på vad vi har kunnat konstatera.

OLA: Men i huvudsak då ökade kostnader, längre väntetider till beslut och till verkställighet av beslut och ett ökat problem med våldsutsatthet framför allt för kvinnor med funktionsnedsättningar. Karin, du pratar mycket här om ökade kommunala kostnader, ska du bara förklara vad det beror på?

KARIN: Ja, i grunden så är det inte så konstigt att kostnaderna ökar, för det handlar om välfärd och att personer får stöd i sitt vardagliga liv. Men de kostnader som jag och vi har reagerat på, det gäller framför allt den kommunalt beslutade personliga assistansen

och bostad med särskild service då för vuxna, båda då LSS-insatser. Den kommunalt beslutade personliga assistansen ökade med 1 miljard mellan 2015 och 2016 och bostad med särskild service med 2 miljarder under samma period. Det är rätt mycket pengar, om man då tänker till exempel att den kommunala assistansen då 2015 kostade 9 miljarder, så är det en kraftig ökning. Och den huvudsakliga orsaken till det här som vi ser det, vi har inte kunnat hitta några andra större förklaringar. Det handlar just om det som har skett på statlig eller nationell nivå, nämligen att högste förvaltningsdomstolen har kommit med några vägledande domar under de senaste åren som har begränsat rätten till personlig assistans eller framför allt det som handlar om de grundläggande behoven. Och det har gjort att en hel del personer har fått sin statliga assistansersättning indragen, för att de kommer inte upp i de antal timmar som krävs. Och då blir det kommunen istället och då kan det bli kommunal assistans eller det kan bli någon annan insats. Men det blir en förskjutning och det är väldigt mycket kommunicerande kär. Så att det är de här domarna som gör att besluten om statlig assistansersättning dras in.

OLA:

Vi ska prata mer om de här frågorna. Jag tänkte också snart börja med att släppa in våra gäster här, jag tänkte börja med Nicklas, Autism- och aspergerförbundet. Berätta kort, vad är autism för någonting?

- NICKLAS: Det är ett annat sätt att tänka, bearbeta och förstå information och sinnesintryck, det är en del ut av det. Ett annorlunda sätt att ha en social kommunikation som är så viktig i samhället i dag framför allt. Och sen en annorlunda och nedsatt förmåga att kunna vara flexibel och anpassa sig efter olika situationer och till exempel sociala situationer.
- OLA: Kan du ge något konkret exempel hur det kan skilja sig en person som har autism från andra?
- NICKLAS: Ja, att man till exempel har ett mer visuellt sätt att bearbeta information, man har svårare att ta till sig kommunikation, verbal kommunikation. Och det är någonting som är så viktigt i dag, har blivit allt viktigare, så det är ett sätt. Och sen vet jag att många personer med autism i olika åldrar berättar om att bearbeta sinnesintryck, hörsel, lukt och syn. Och att det är jobbigare när man är i sådana miljöer. Och just sånt är typiska saker som försvårar när man ska vara ute i skola, arbete eller umgås med släkt och vänner.
- OLA: Och asperger, det är en del av autismspektrumet? Berätta.
- NICKLAS: Ja, man pratar mer om autism nu och där ingår så klart då asperger. Att det är att man har normal utveckling inklusive språk i tidig ålder egentligen, fast man då har de här områdena som jag pratade om nyss med social kommunikation och förutsägbarhetsbehov egentligen. Att man behöver stöd och

anpassning kring till exempel saker och ting som är annorlunda än vad det brukar vara i många fall.

OLA: Hur många personer har detta? Både autism respektive asperger.

NICKLAS: Ja, man brukar säga hela gruppen är ungefär drygt 1 %. Så det är annorlunda och det ställer stora krav för till exempel vårdpersonal, skola, arbete, LSS-handläggare och så vidare. Och sen kan man göra skillnad på hur många som har autism och de dragen och symtomen man pratar om, de som jag nämnde nyss och de som har diagnosen autism och det är inte samma sak. Experter på till exempel Gillbergcenter som är ledande i Sverige, brukar prata om ungefär drygt 1 %. Men sen är det i vissa delar ut av landet, så har den här prevalensen, har man fler personer med autism. Till exempel så har det i Stockholms län ... har fler pojkar autism än de här 1,1-1,2 % och i vissa grupper, till exempel äldre med autism och utvecklingsstörning, där är det betydligt färre än de 1,1 %. Och det beror på att man har fått en liten glidning i diagnostiken egentligen, att man sätter diagnosen beroende på andra saker. Till exempel krav runt i samhället och exemplet då med pojkar med svårigheter i skolåldern, då finns behovet av en diagnos i mycket större utsträckning än i andra grupper.

OLA: Om vi tittar då på era medlemmar, 1 %, det motsvarar lite drygt 100 000 personer i befolkningen. Hur ser utvecklingen ut inom ert område?

NICKLAS: Kunskapen är mycket större nu och förståelsen är också större. Å andra sidan så är kravet också det jämfört med till exempel för 20 eller 50 år sen. Vi har gått mot en skola till exempel som är mer ... ställer högre krav på både form och innehåll. Kunskapskraven i skolan är mer fokuserade på analys och hur man ska förklara hur man kommer fram till någonting och det är grupparbeten och reflektion och se likheter och skillnader. Så det är en sån sak man gått ifrån från det här faktabaserade skolgången som var när man själv gick och många ut av oss gick i skolan. Så det är högre krav både hur man har undervisning och innehållet. Och det är samma sak på arbetsmarknaden och andra håll också, just att man är mer generalister än specialister, till exempel gör samma uppgift dag ut och dag in. Och det ställer så klart krav som är annorlunda i dag. Så mycket går framåt, men även samhället förändras på ett i många fall utmanande sätt.

OLA: Och hur ser det ut med insatserna till dina medlemmar? Hur ser utvecklingen ut där över tid?

NICKLAS: Ja, daglig verksamhet är någonting som har gått framåt, det är många som har daglig verksamhet i dag jämfört med för kanske 10-15 år sen. Och det beror väl på, lite det jag berättade om nyss här, om arbetsmarknaden, den ställer högre krav. Man kanske inte kommer in på samma sätt som man gjorde för 20 år sen. Och där är daglig verksamhet ett sätt att kunna ge en meningsfull verksamhet

egentligen på dagen. Och i vissa fall så ger det ju någonting att gå till, arbetskamrater och personer ... en social samvaro. Och som på sikt kan ge ett arbete eller att det är gott och väl som det är och ge meningsfullhet till personen. Så det är en insats som verkligen har ökat och det finns behov för det.

OLA: Tänkte också släppa in Lotta Palmborg från Hudiksvall. Det här som Karin inledde med att berätta, utvecklingen och ökade kostnader och längre väntetider, är det någonting du känner igen dig i?

LOTTA: Ja, jag känner igen mig i allt i stort sett som Karin räknade upp, om man ser det i ett större perspektiv. Sen jobbar vi med frågorna, så att vi kan möta det, tycker jag på ett bra sätt.

OLA: Berätta, beskriv verkligheten i Hudiksvall.

LOTTA: Ja, men vi ser att det är många insatser som ökar, flera beslut och att kostnader för personlig assistans ökar. Vi har en rätt stor andel som inom kommunens verksamhet, egen då assistansverksamhet och även om man väljer oss eller ... det är 43 %, eller det privata, så blir det fler LSS-beslut nu på grund av avslag från Försäkringskassan. Och om man får avslag för LSS eller FSB så blir det andra insatser och kostnader för vår del ökar. Det är fler som söker och får insatser beviljade. Så att kostnader i vår kommun, de, precis som du säger, de stiger hela tiden.

- OLA: Är det som är den största utmaningen just nu, med kostnadsökningen?
- LOTTA: Ja, det är det, det är en stor utmaning.
- OLA: Och hur hanterar ni den då?
- LOTTA: Ja, vi håller på att brottas med den kan jag säga, för det är mycket man inte kan påverka. Alltså att de statliga kostnaderna faller över på kommunen, det är svårt att påverka dem. Då måste man tänka väldigt långsiktigt och se hur man ska handskas med det, men det är svårlöst, det är det. Sen andra utmaningar som vi har det är att det är fler som får insatser och de behöver också mer personal. Alltså verksamheten växer, det är fler som får boendestöd, det är fler som får korttidsvistelser, det är fler som får daglig verksamhet. Ökade kostnader men också ökade behov av personal. Så det är en utmaning att få kompetent personal inom verksamheten.
- OLA: Nicklas, du vill komma in här.
- NICKLAS: Ja, jag ser det som att frågan är vilket ... ytterst vilket samhälle vi vill ha egentligen, om det är ... om vi vill ha ett samhälle där mångfalden är grunden och då tycker jag till exempel att en personlig assistans är avgörande. För det handlar så klart om, man ska kunna vara delaktig efter sina förutsättningar, ha ett liv som andra, egentligen i samma ålder och livssituation. Har man assistans och det fungerar bra, då kan det i regel bli så att man har ett

bättre liv och kan vara med på olika samhällsarenor, delta i politiska sammanhang kanske eller gå på bio, träffa släkt och vänner och träna och allt vad det kan vara. Och när man väl får den istället här, då är det lättare att kunna få ett liv som man märker att ”ja, men jag kan vara med, jag får en plats och jag får delta efter mina förutsättningar”. Och det i sig gör i så fall att man ser ett större behov, för jag efterfrågas mer, folk gillar när jag är med och jag får vara den jag är. Så att man måste se den här ökningen också som att det är någonting som är positivt, det ger oss ett bättre samhälle som berikar oss alla på olika sätt. Men det är klart, när man ser att man har möjlighet att vara med, det är klart då vill man vara med som alla andra är.

OLA: Alldeles självklart. Karin?

KARIN: Ja, men jag vill flika i också och säga det att det är dubbelt, ökningen, för det också handlar om att personers behov tillgodoses och den här möjligheten att leva som andra. Och hela grundintentionen med LSS gör att det i grunden är positivt att folk beviljas insatser. Men det som är intressant också, som Nicklas du lyfte personlig assistans, att vi har dels den statliga då och sen så har vi den kommunala som är i grunden samma insats men det är två olika huvudmän. Då handlar det om att det är ett väldigt stort inflöde dit. Och vi ser att var fjärde person som har personlig assistans har det från kommunen och det är ju en ökning sen tidigare då. Så att det

sker en förflyttning och det är inte så konstigt med tanke på utvecklingen med indragning av statlig assistans som har skett. Vi ser det också i antalet beslut, att var femte beslut var nybeviljat vid vår senaste statistikinsamling.

OLA: Kan det vara komplicerat att prata om det här, tycker ni? Alltså med ökade kostnader å ena sidan och möjligheten till delaktighet i samhället, att vi får ett bättre samhälle tack vare den här insatsen? Vad säger du, Nicklas?

NICKLAS: Ja, det beror på hur man räknar så klart. Det är svårt att kunna få in alla aspekter och det är stor skillnad över ett år, men om nu tänker på hur många personer som kommer i arbete, om en person som behöver assistans kommer i arbete eller tar del av arenor där man ser ... inte ser personer med funktionsnedsättningar, så finns det stora andra värden också. Men det är klart att det är ju svårt för kommuner att teckna in det så man måste ju räkna på andra aspekter också. Och det kanske kan vara svårt för en ekonom att räkna in alla de här, eftersom att det är så många olika delarenor.

OLA: Lotta Palmborg, hur tänker du?

LOTTA: Nej, jag tänker att det som jag framför allt menade var det att det tippar över från staten till kommunerna, i en takt som inte vi var beredda på. För övrigt så, om jag ska nu sticka ut näsan lite grann, att

vi fick det här priset därför att vi värnar om målgruppen. Och också i juryns bedömning så var det att från alla nivåer, från högsta politiken via förvaltningschef, chefer och ner på golvet, så är det viktigt att ... och finns engagerade personer i kommunen. För man ser vikten av mångfalden och att alla har rätt till ett likvärdigt liv utifrån sina förutsättningar. Så det som är problemet, det är helt klart vad ska hända med assistansen? Alltså SFB, Försäkringskassans del i det hela.

OLA: Kan vi stanna lite där och höra lite mer kring det här priset som ni fick, för nu berättade du ganska översiktligt. Varför, hur går det till i praktiken, vad är det som fungerar i Hudiksvall så pass bra?

LOTTA: Mm. Ja, det var ju de som anordnade priset var ute och tittade och besökte oss och for runt, in i våra verksamheter och möttes av ... som de uttryckte sig mycket bra i vissa fall ... i många fall föredömliga insatser. Alltså de såg en väl fungerande verksamhet, de mötte också engagerade personal ute i verksamheterna som med stolthet kunde berätta om sitt arbete. Om det var på ett boende i daglig verksamhet eller vad det var för någonting. Och också så tyckte de att det var häftigt att vi ville vinna LSS, att vi ville vara bäst i Sverige och att vårt motto är ”bäst på att bli bättre”. Och det är ju att göra det så bra som det bara går för de vi är till för och där vi har brukandefokus. Om vi nu pratar om mitt område inom funktionsnedsättning. Så det tyckte de

var häftigt. Och vi strävar alltid att köra, skruva och bli lite bättre och möta upp utifrån individens behov.

OLA: Karin Flyckt, vad kan andra kommuner lära sig av Hudiksvall, tror du?

KARIN: Ja, jag tror att alla kommuner kan lära av varandra på något sätt. Det som jag också verkligen uppskattar, det är ju att det blir ett fokus på insatserna kvalitet och att det inte bara är kostnader och mängden, utan att innehållet och kvalitet och ... både vad det gäller personal och brukare. Och jag vet också att, vi har också brukarundersökningar som visar på rätt bra siffror faktiskt, att många brukare är nöjda. Nej, så att din fråga där vad andra kommuner kan lära, det kanske de får svara på själva. Men jag tänker att den här öppenheten, att lyfta att ”det här tycker vi att vi är duktiga på” och ”det här ser vi som en utmaning”, att ha den öppenheten och lyfta upp både positivt och mindre positivt i diskussion, det tycker jag är ... det kan vi alla lära av.

OLA: Vi har pratat en hel del då om en av slutsatserna i rapporten, det vill säga att kostnaderna ökar. En annan del här som du nämnde i början, det var långa väntetider och långa väntetider fram till att ett beslut verkställs. Hur märker ni av det här? Om du vill börja Nicklas.

NICKLAS: Det är en oro i början när man inte vet vad man ska få för insats. Och det är ju någonting som är svårt

för många personer i en utsatt situation, men så klart för personer med autism är det ännu svårare eftersom att man vill ha en förutsägbarhet. ”Ska jag få den här insatsen eller om jag inte får det, vad ska jag göra då”. Så det är någonting som kan vara förödande, just i den här situationen verkligen. Sen är det väntetid, man funderar på ”vet handläggaren till exempel om vem jag är, vilka behov jag har, vad kan den om autism, får personen information om vilka rättigheter man har”. Det är sådana saker som ofta kommer fram när vi pratar om att få rätt stöd. Sen är det delaktighet, kan man visa på att man är en del i den här processen. Så att sådana saker kan bli bättre i många fall, kanske inte just då i Hudiksvall, men i många andra kommuner.

OLA: Funkar allting bra i Hudiksvall även när det gäller väntetider, är ni perfekta på det eller hur ser det ut hos er?

LOTTA: Ja, men vi har en ambition på att bli bättre, så att det är klart att det blir anhopningar. Men jag jobbar nära eller min verksamhet jobbar nära handläggarenheten, att vi jobbar tillsammans i förvaltningen. Och att handskas skyndsamt och göra så att det blir så bra som möjligt så fort som möjligt, det är intentionen. Jag tycker att det rullar på, absolut.

OLA: Våldsutsattheten, Karin, kan vi komma tillbaka till den. Berätta, vad visar rapporten?

- KARIN: Här har vi då i rapporten, precis som vi gjorde förra årets lägesrapport, egentligen samlat ihop forskning och analyser och undersökning för att få en helhetsbild. Vi vet att det är en högre utsatthet hos personer med funktionsnedsättning. Och vi har då valt i år att lyfta lite särskilt kvinnor med funktionsnedsättning och refererar bland annat till studier som visar 34 % är i våldsutsatthet. Eller ja, prevalens för utsatthet och så vidare. Det är klart högre än för andra grupper med kvinnor.
- OLA: Får jag fråga dig, skiljer det sig åt mellan olika typer av funktionsnedsättningar?
- KARIN: Ja, men det gör det. Nu tar vi inte upp det här, men det finns rätt mycket olika studier. Och personer med psykiskt funktionsnedsättning har en särsk... kvinnor har en särskild utsatthet. Du har också personer som ... ja, blinda eller kraftigt synnedsättning, också ... jag tror egentligen så, det finns speciella grupper.
- OLA: Nicklas?
- NICKLAS: Jag håller helt med det Karin säger här och just ... från början är det att flickor då upptäcks senare, får senare förståelse och rätt bemötande och insatser, LSS eller i skolan. Så att det är ett stort problem. Sen är det dessutom så när man blir äldre, så är det även andra typer av våld till exempel som Karin har varit inne på. Men vi har studier av Tatja Hirvikoski som visar på att flickor och även kvinnor då med

autism är i mycket hög grad utsatta än andra, även ... man har fått senare insatser inom vård till exempel, självmordsrisken är högre. Så att ... man kommer inte in på arbete på samma sätt. Så att vi försöker hela tiden så gott det går lyfta flickor och kvinnor. I år till exempel är vår enda och stora rikskonferens om flickor och kvinnor med autism, just för att vi ser ett behov ut av att lyfta det särskilt. Och vi kommer göra informationsfilmer nu under våren som lyfter flickor i olika åldrar, hur man kan se, förstå, bemöta och ge tidigare insatser. Så att det här är någonting som vi märker, särskilt inom vårt förbund ska jag säga.

OLA: Var någonstans kan man se de där filmerna?

NICKLAS: Vi kommer att sprida dem på sociala medier framåt våren, jag säger maj, så hoppas jag att jag kan leva upp till det.

OLA: Lotta, hur känner du igen dig i den här problematiken när det gäller våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättningar?

LOTTA: Ja, jag har inte några direkta konkreta exempel så. Men att det finns och att vi hänger med och har satsat på information och utbildning bland personalen. Alltså det finns då speciella utsedda som jobbar med våld i nära relationer och vi använder oss av olika studiematerial. Vi har varit på utbildningar och att det ska sippra ner till alla medledarna med

webbutbildningar och studiematerial som vi har tagit fram för att uppmärksamma, få stöd och hjälp. Vart vänder jag mig, hur ska jag bete mig när jag upptäcker någonting. Så att det lyfts upp till ytan, att det inte är någonting som vi sopar under mattan och att det inte finns hos oss. Vi kanske inte har sett så mycket, men vi kan se mer och då ska vi jobba förebyggande. Så att jag skulle vilja säga att vi är på tå för att möta den ökning som sker.

OLA: Vad kan man göra mer, Karin?

KARIN: Nej, men jag vill kroka i det här du sa Lotta, om ... eller hur ska man göra och vad ska man bete sig och det. När vi tittar på det här med rutiner för personalen, både LSS-handläggare och ute i verksamheterna som boenden och så vidare. Att vid indikation på våldsutsatthet hos en person, ”hur ska jag göra, vart ska jag vända mig” och så vidare. Det är ingen garanti för att personen kommer få hjälp eller att våldsutsattheten identifieras, men det är en viktig förutsättning. Och det där, just den biten, det är på något sätt startskottet där vi också ser att mindre än hälften av alla landets kommuner har sådana rutiner för LSS-verksamheter. Men sen handlar det om också det här att, det som görs inom övrigt arbete när det gäller våldsprevention eller att stödja. Att ställa frågor för att identifiera våldsutsatthet, använda standardiserade bedömningsmetoder och även där ser vi att det ligger mycket lägre ... förekomsten är mycket lägre inom LSS-verksamheter.

Och sen är det förstås, kan jag inte låta bli att säga det, upprepa också från föregående år, det här med tillgängligheten på skyddade boenden. Det är inte ens alla skyddande boenden som tar emot en person med en funktionsnedsättning, för att man anses inte ha kompetensen. Rullstol och annat är inte heller ... ja, och så vidare, som tillgänglighet också. Så att det är ytterligare en dimension.

OLA: Då blir man dubbelt utsatt. Nicklas?

NICKLAS: Jag håller med om att det här är helt avgörande, man måste kunna förstå och kommunen måste vara beredd att kunna ta tillvara på signaler här. Och när man har svårigheter med social kommunikation och dessutom kanske är barn eller ungdom och har särskilt behov av stöd, då måste man kunna få se hur ... vad menar man? Har man ett konkret språk, man säger verkligen vad man menar, man svarar direkt på en typ av fråga som kanske 97 % inte gör. Då måste man ha en beredskap för den här personen har autism och en annorlunda ... hur ska jag kunna bemöta då med kommunikationen. Och det finns mycket kommunikationsstöd att få. Och så klart, prata med släkt eller tidigare personer som känner personen, hur kan man kommunicera. För att annars är risken ytterligare att man är ännu mer utsatt, att folk lyssnar inte när man berättar att man har blivit utsatt för någon typ av våld.

OLA: Nicklas tog upp det här med barn och unga, vi har inte pratat så mycket om det hittills. Men hur ser det

ut, Karin, vad visar studien, hur ser det ut med insatser till barn och unga?

KARIN:

Ja, vi följer det också i den här lägesrapporten årligen. Och det blir svårare och svårare att bedöma utvecklingen, för vi ser generellt att den här minskningen av insatser till barn och unga, har väl i viss mån stannat upp. Och till och med vi har sett vissa ökningsfall och då handlar det om korttidsvistelser som ett exempel, där barn och unga kan åka iväg på läger eller annat liknande. Så det handlar om barnets utveckling men kan också vara ett stöd för andra barn i familjen, att få lite mer fokus på sig. Avlösarservice, som är en form av barnvakt skulle man kunna säga, som kommer hem och avlöser föräldrarna och så. De är ju viktiga och där ser vi att minskningen är avstannad. Då är det förstås bra för att personerna får stöd och så vidare. Men vi vet också att det är konsekvens till viss del av att indragen assistansersättning och så vidare, att de barn som inte beviljas, de beviljas ... det har vi sett i tidigare rapporter, att de då får de här avlösarservice framför allt. Att de anhöriga kliver in. Så att det är lite dubbelt. Sen skulle jag också vilja kommentera det här med barnboende, boende för barn enligt LSS, för det är också ... när vi tittar i statistiken så ser vi att nej, men det minskar och det är cirka 8-900 barn som har det nu och det sjunker för varje år. Vilket i grunden är väldigt bra, för att barn ska så långt det bara går växa upp med sin egen familj. Men det finns barn som behöver bo på boenden på

grund av att de går i skola på annan ort. Och det finns barn som har så omfattande funktionsnedsättningar så att de måste bo. Men det finns också barn som beviljas barnboende istället för assistans och den utvecklingen försöker vi fånga. Och vi ser den i lägesrapporten. De är inte många barnen, men de finns där. Och det tar udden lite grann av att insatser minskar, för de kanske är få men varje barn räknas ju definitivt. Så att ... ja.

OLA: Hur ser det ut när det gäller insatserna för barn hos er, Lotta, känner du igen den här bilden som Karin målar upp?

LOTTA: Ja, jag kan inte dra slutsatserna att det är på grund av indragen assistans, som ... men däremot så ökar korttidsvistelser. Och det tror jag inte beror på just det, utan jag tror faktiskt att det beror på att vi har bra verksamhet så att man ansöker om insatsen. Att man pratar med varandra och ser att det här är gott för familjen och mitt barn och det är meningsfull verksamhet och korttidstillsyn också då. Så att den ökar, vi har byggt ut för att möta efterfrågan. Och det är ingenting som vi tänker bromsa, utan det man ansöker om och får, det ska vi verkställa.

OLA: Nicklas, du pratade lite grann tidigare om bemötandefrågor kring barn och unga. När det gäller insatserna i stort, känner du igen den här bilden som Karin ger?

NICKLAS: Ja, det skulle jag göra och generellt sett gör jag det. Och jag tänker särskilt på det Karin var inne på där med att varje barn räknas. Och när det inte fungerar, när man inte kan ge tidigt stöd, förståelse och anpassning efter personen själv så klart men även efter behov och funktionsnedsättning, så kan det gå riktigt illa. Vi har några fall senaste åren, Josefin är ett färskt exempel. Och då tänker jag så klart på att dels att det är en flicka, som det i många fall är, hon fick diagnosen sent, hon fick insatser tidigt. Men förståelse och diagnos senare än vad hon behövde. Och mycket fokus var det på det sociala, just det här med relationer till föräldrar och så och det kan i många fall vara helt rätt, men har hon andra svårigheter också. Och där tycker jag är jätteviktigt att man funderar på, vad är det för något barn vi har framför oss, vilka behov finns och ... för ofta finns det flera sätt att stötta upp på.

OLA: Ska vi förklara bara fallet Josefin, för de som inte har hängt med hela vägen.

NICKLAS: Ja, det går nog knappt att göra det kort. Men hon blev bollad mellan olika typer av hem, familjehem och HVB och sen korthem hos sin mamma och sen hos pappa. Och sen tog hon livet av sig när hon var 13 år.

OLA: Det är ett väldigt omskrivet fall det här.

NICKLAS: Mm, ja, det är det.

- OLA: Hör ni, ni som vill lyssna mer när det gäller frågor kring funktionshinder, ni ska lyssna på *På Djupet* och avsnitt nummer 11 som finns där ni hittar era poddar och även på Spotify. Jag tänkte om vi ska titta lite grann framåt, vad ... om vi lämnar lägesrapporten bakom oss lite grann och så tittar vi framåt under åren som kommer här. Så börjar vi i Hudiksvall, vad är de stora framtidsutmaningarna i det här området för er?
- LOTTA: Ja, det som är en stor utmaning, det är att vi behöver fler boenden, både korttidsvistelse för vuxna och gruppboendestäder, LSS-boendestäder. Vi har en efterfrågan från andra kommuner, från hela Sverige. Kan bero på utmärkelsen, jag vet inte. Och Glada Hudikteatern drar också till sig att man vill bo i Hudiksvall. Så att vi har på bordet i kommunstyrelsen att vi måste få pengar så vi kan bygga fler boenden, för det behövs. Så det är en utmaning och att givetvis få budgeten i balans, men det ska vi få.
- OLA: Mm. Kostnader och så framför allt behov av fler boenden i Hudiksvall. Hur ser det ut för er del, Nicklas, i Autism- och aspergerförbundet, vad är de stora utmaningarna i framtiden?
- NICKLAS: Ja, en ... var vi precis inne på, just det här med att man ska ha boende och det tar tid att bygga och att man måste planera i förväg och vilka går nu till exempel gymnasiesärskolan och ska börja och dialog med föräldrarna och samordning där. Det är så klart en avgörande planering som krävs där. Sen har vi

andra saker som vissa håll finns det en lots så man kan stötta föräldrarna, man kanske har 50 stycken olika kontakter med olika personer över en månad eller två. Handlar ofta om skola, psykiatri, kan vara LSS, det kan vara BUP, habilitering, menar jag. Så utöver sådana här saker som vanlig träning, släkt och vänner som är någonting man själv väljer i regel. Så att en samordning och stöd där, tycker jag är jätteviktigt. Och just att kunna ge stöd till barn och unga är så viktigt, för att det blir en positiv spiral eller negativ spiral beroende på om man får rätt stöd, anpassning och förståelse. Och för att inte tala om det så viktiga självförtroendet man får och man får vara med på sina villkor och se att man växer av det. Och tyvärr då att är det tvärtom, om man inte får det, att man inte når målen i skolan, i nian kanske och inte kommer in på gymnasiet och inte får förankring i vuxenlivet, på jobb eller daglig verksamhet på det sättet man skulle kunna om man fått rätt stöd.

OLA: Karin, när du tittar framåt, vad ser du då för utmaningar?

KARIN: Jag ser flera utmaningar och jag ser också möjligheter. Vi har pratat om det här med koster och så vidare och det är ... vi lyckas alltid hamna i det, vilket jag tycker är lite beklagligt, för till sist och syvende så handlar det om individen. Och individens behov i centrum och det jobbar socialstyrelsen mycket med, vi har tagit fram ett arbetssätt som

sprider sig. Och jag tänker att där behöver vi också bidra mer och öka förutsättningarna. Vi har också ... mänskliga rättigheter skulle jag säga, koppla mänskliga rättigheter och de individuella stöden nu när vi också har nytt funktionshinderspolitiskt mål i Sverige som inkluderar konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det förpliktar, det är inte bara ord. Och som en konsekvens av det så har socialstyrelsen fått i uppdrag också att ta fram en webbutbildning som ska rikta sig till hälso- och sjukvården och socialtjänsten inom funktionshinderområdet då. Att vikten av ... vad betyder det här, vilket ansvar har de här verksamheterna för mänskliga rättigheter. Och det står inte i motsättning till målen för verksamheten, men jag tänker om vi kan binda ihop det där. För det blir snäppet annat perspektiv och där tror jag att vi ... det är en stor möjlighet också. Så det ska bli spännande.

OLA: Framtiden innehåller stora möjligheter. Hjärtligt tack till att ni har varit med i det här samtalet kring frågor för personer med funktionsnedsättningar. Hjärtligt tack till dig Karin Flyckt som är samordnare här på socialstyrelsen, att du ville vara med.

KARIN: Tack.

OLA: Hjärtligt tack också till Nicklas Mårtensson, förbundssekreterare på Autism- och aspergerförbundet.

NICKLAS: Tack så mycket.

- OLA: Hjärtligt tack också till dig Lotta Palmborg, verksamhetschef för avdelning funktionsnedsättning i Hudiksvalls kommun.
- LOTTA: Tack så jättemycket.
- OLA: Ni har lyssnat till socialstyrelsens podcast *På Djupet* och jag heter Ola Billger.